

Data publikacji: 05.10.2015

Autor: Katarzyna Kowalik-Paluch

Gry i zabawy stymulujące rozwój mowy i myślenia dzieci w wieku przedszkolnym

Niniejszy tekst stanowi streszczenie zasobu gier i zabaw przydatnych dla nauczycieli w celu rozwoju funkcji językowych. Wykorzystałam go w pracy z dziećmi w wieku 3-6 lat, co poskutkowało zintensyfikowanym rozwojem językowym oraz zniwelowaniem niewielkich zaburzeń językowych związanych z niedostatecznym rozwojem funkcji językowych na tym etapie edukacji. Liczę na to, iż wgląd w niniejszy tekst stanowić będzie rozpoczęcie lub kontynuację pracy z dziećmi, których mowa posiada cechy zaburzonej.

Psychologiczne uwarunkowania rozwoju mowy i myślenia dziecka za pomocą gier i zabaw dydaktycznych

Współczesna psychologia przedstawia nam różnorodne dowody w postaci badań i prac znamienitych autorów na temat wpływu gier i zabaw na rozwój procesu mowy i myślenia dziecka w wieku przedszkolnym oraz jego kompetencji poznawczych. Kształtowaniu i nabywaniu zdolności językowych i umysłowych pomocne są różnorodne ćwiczenia z zakresu syntezy i analizy słuchowej oraz wzrokowej, które w sposób znaczący poszerzają zasób słownictwa, znaczenia pojęć oraz umożliwiające słowne relacjonowanie obecnego, rzeczywistego stanu rzeczy, zachodzących zjawisk, zdarzeń oraz związków przyczynowo- skutkowych zachodzących pomiędzy tymi elementami. Właściwie zastosowanymi metodami można kształtować zdolności otrzymywania i nadawania informacji będących bazą sprawności mówienia oraz umiejętności poznawczych.[\[1\]](#)

Gry i zabawy dydaktyczne można uznać za czynnik korzystnie aktywizujący proces wychowania, nauczania, rozwój mowy i myślenia dziecka w wieku przedszkolnym. Minimalizowanie trudności w kształtowaniu się poprawnej mowy i myślenia dziecka adekwatne do jego poziomu rozwojowego jest konsekwencją uruchomienia przez dziecko mechanizmów poznawczo-orientacyjnych, wychowawczo- społecznych, motywacyjnych u przedszkolaka. Najważniejszą jednak rolą gier i zabaw

dydaktycznych jest wzbudzanie ciekawości, entuzjazmu, pozytywnych postaw do podejmowania i realizacji zadań stawianych dziecku na etapie edukacji przedszkolnej. Szeroki zakres ćwiczeń i zadań realizowanych poprzez gry i zabawy dydaktyczne, stają się z czasem dla maluchów źródłem optymizmu, sukcesów i oczekiwanych wyników, które przekładają się na rozwijanie mowy i procesów poznawczych dziecka przedszkolnego. Jest to możliwe jedynie dzięki występowaniu w zabawie dydaktycznej określonej formy realizowania danej informacji lub ćwiczenia, skutkiem czego będzie osiągnięcie oczekiwanego wyniku. Do tych wyników można zaliczyć rozszyfrowanie łamigłówek, rozwiązanie krzyżówki, zagadki itp. W chwili gdy dziecko zrozumie określone zadanie, wykaże chęć jego realizacji, podejmie działanie zmierzające do jego wykonania, zabawa lub gra przybiera charakter czynnika aktywizującego jego poznawczą i emocjonalno-społeczną sferę życia. Grę i zabawę można także zaliczyć do środka zaspokajającego chęć i potrzebę osiągnięcia oczekiwanego wyniku. Proces zdobywania i kształtowania informacji jest motywowany poprzez potrzeby i zadania, które niezbędne są do wzbudzania aktywności poznawczej przedszkolaka. Gry i zabawy, a następnie coraz to dokładniejsze zadania stawiane dzieciom będą przez nie realizowane z ochotą, gdy dzieci przyjmą je jako zadania własne możliwe do realizacji dzięki zastosowaniu metod i form bardzo atrakcyjnych i przystępnych dla dziecka. Pozytywnym stosowania zabaw i gier dydaktycznych jest chęć i potrzeba realizacji i zaspokojenia potrzeb natury poznawczej przez dziecko; ochota wglądu na wynik własnych działań, możliwość ich użycia i zdobywania odpowiednich osiągnięć w zabawie, grze, a następnie nauce.[\[2\]](#)

Zabawy dydaktyczne odgrywają znaczącą rolę w osiągnięciu celów poznawczych w zakresie zdobywania zdolności w mówieniu i myśleniu. Nie należy zapominać, że za podstawę kształtowania umiejętności mówienia dzieci, przyjmuje się wszechstronne rozwijanie ich osobowości, mające swój przejaw w syntezy metod problemowych, podających, praktycznych oraz ekspresyjnych. Istotne wśród tych metod są te, które w największy sposób oddziałują na chęć zdobywania wiedzy przez dziecko oraz zawierają prawidłowe postawy, których przejawianie i realizacja są niezbędne do przyszłego życia w społeczeństwie. Wiedzkształcące oraz postawotwórcze części składowe metod kształcenia mowy i myślenia wpływają na chęć samodzielnego odkrywania „tajemnic” otaczających dziecko. Poprzez to przedszkolak stara się także syntetyzować treści, które nabywa podczas gry i zabawy dydaktycznej z własnym doświadczeniem. Takie zestawienie treści, mobilizuje dziecko do przejawiania postawy krytycyzmu wobec zdobywanych informacji. Czynności poszukiwania, przeżywania, odkrywania wiadomości docierających do dziecka, rozwija umiejętność rozumienia tych informacji oraz

wypowiadania się na ich temat. Stosowane rodzaje gier i zabaw dydaktycznych odgrywają istotną rolę w pobudzaniu dziecka do rozwoju mowy i myślenia, które wywołują specyficzne przeżycia emocjonalne związane z rozwojem tych umiejętności. Dziecko może wyrażać to pobudzenie emocjonalne poprzez ekspresję słowną, która dotyczy określonej wiadomości nabytej przez dziecko, ilustrację określonego obrazu lub pewnego zdarzenia, które przedstawia dany problem. Zaciekawienie poznawcze rośnie podczas silnych emocji występujących u dziecka, które powodują dodatkowo chęć słownego wyrażenia tego, co jest przyczyną tych gwałtownych uczuć. W takiej sytuacji nauczyciel może adekwatniej uczyć przedszkolaka doboru słów, poprawnego stosowania form gramatycznych i poprawnej, komunikatywnej wypowiedzi.^[3] Gry i zabawy dydaktyczne rozwijają myślenie dziecka w wieku przedszkolnym, przekształcając je z myślenia konkretno-sytuacyjnego na myślenie konkretno-wyobrażeniowe już w późniejszym etapie edukacji (szkoła podstawowa). Wymaga to jednak wiele pracy zarówno ze strony wychowawcy jak i wychowanka, aby w dobrym kierunku kształtować zdolność spostrzegania, porównywania, myślenia przyczynowo-skutkowego, wyobrażania. Wszelkie zaniedbania na tym poziomie powodują braki, opóźnienia, a często nawet dysharmonię oraz zaburzenia w kształtowaniu się zdolności percepcyjno-motorycznych u przedszkolaka, dodatkowo mogą hamować rozwój wyobraźni oraz uniemożliwiać niekiedy odrywanie się od konkretów przez dziecko. Ważne jest i to podkreśla Okoń, że *„(...)proces rozwoju umiejętności samodzielnej wypowiedzi, własnej twórczości językowej (...) może być stymulowany przez stosowanie metod i form uczenia się przez poszukiwanie, odkrywanie i emocjonalne przeżywanie.”*^[4] Można z tego cytatu wywnioskować, że podane przez Okonia wyżej wymienione elementy pobudzające, zawierają zabawy i gry dydaktyczne, które wpływają na poprawne kształtowanie wszystkich czynności poznawczych. Językowe gry i zabawy dydaktyczne mają na celu rozwój mowy i myślenia przedszkolaków. Na poziomie edukacji przedszkolnej mamy do czynienia z ćwiczeniami na poprawne formułowanie swych myśli, ćwiczenia usprawniające aparat artykulacyjny, ćwiczenia ortofoniczne oraz ćwiczenia mające na celu stymulowanie poprawnej wymowy dziecka przedszkolnego, które tym samym wywierają wpływ na właściwy rozwój jego procesów myślowych. Gry i zabawy dydaktyczne wpływają w znacznym stopniu na rozwój funkcji percepcyjnych i językowych dziecka w wieku przedszkolnym. Kształtują i stymulują czynności intelektualne dziecka, które są niezbędne do nabywania kolejnych umiejętności i nawyków. Dzięki nim możliwe jest przechodzenie z jednego poziomu myślenia (konkretno-sytuacyjne) do kolejnego (konkretno-wyobrażeniowe). Stanowią niezaprzeczalny element wpływający na poprawny rozwój mowy i myślenia dziecka przedszkolnego.

Przykłady gier i zabaw stymulujących rozwój mowy dzieci w wieku przedszkolnym - zob. [plik PDF](#)

---

[1] M. Meyer, *Zabawy dydaktyczne w życiu dziecka*, „Blżej Przedszkola”2009, nr 10.

[2] W. Hemmerling, *Zabawy w nauczaniu początkowym*, Warszawa 1990, s. 5-7.

[3] W. Hemmerling, *Zabawy w nauczaniu początkowym*, Warszawa 1990, s. 20-22.

[4] W. Okoń, *Zabawa a rzeczywistość*, Warszawa 1987, s.21-22.

Pliki do pobrania

[Gry_i_zabawy_na_rozwoj_mowy.pdf, 415.26 KB](#)

[Powrót do poprzedniej strony](#)

[Poprzednia](#)
[Następna](#)